

สารบัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม

(พ.ศ. 2515 -2519)

หน้า		
คำนำ	ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	ก
คำนำ	ของ หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ ประธานกรรมการบริหาร สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	ค
คำนำ	นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	จ
คำปราศรัย	ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในวาระการประกาศพระบรมราชโองการ ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519	1
คำแถลง	เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ต่อสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	10
บทที่ 1	สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515- 2519	25

ส่วนที่ 1 แผนพัฒนาส่วนรวม

บทที่ 2	วัตถุประสงค์และนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	48
บทที่ 3	เป้าหมายเศรษฐกิจส่วนรวม	57
บทที่ 4	การเงินการคลังของรัฐ	73
บทที่ 5	การพัฒนาส่วนเอกชนและรัฐวิสาหกิจ	94
บทที่ 6	การพัฒนาส่วนภูมิภาค	126
บทที่ 7	ประชากร กำลังคน และการมีงานทำ	143

ส่วนที่ 2 การพัฒนาแยกตามสาขา

บทที่ 8	การเกษตรและชลประทาน	177
บทที่ 9	อุตสาหกรรมและเหมืองแร่	229
บทที่ 10	การพาณิชย์และบริการ	259
บทที่ 11	การคมนาคมและขนส่ง	280
บทที่ 12	การพัฒนาพลังงานไฟฟ้า	306
บทที่ 13	กิจการสังคม	322
บทที่ 14	การพัฒนาเมืองและท้องถิ่น	336
บทที่ 15	การสาธารณสุข	365
บทที่ 16	การศึกษา	394
	ภาคผนวก	

คำนำ

ของ

ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

.....

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นครั้งแรกในปีงบประมาณ 2504 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ประจักษ์เป็นอย่างดีตลอดมาว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล จึงได้ปรากฏว่าการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผลให้ประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงทั้งทางการเงินและการคลัง ได้รับความเชื่อถือจากสถาบันระหว่างประเทศและนานาชาติทั่วโลก ดังนั้น รัฐบาลจึงได้พิจารณาให้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อยึดถือนโยบายเศรษฐกิจของรัฐอยู่ตลอดมา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2516 - 2519 การพิจารณาวางแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ ได้ดำเนินการให้รัดกุมยิ่งขึ้นกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่แล้วมา โดยได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่แล้วมาให้หมดไป กำหนดโครงสร้างของเศรษฐกิจและสังคมขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และขยายขอบเขตของงานวางแผน ไปถึงส่วนเอกชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีความยินดีที่ได้เห็นว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สมบูรณ์กว่าฉบับอื่นๆ เท่าที่ได้เคยกระทำมา และสามารถใช้เป็นแผนปฏิบัติการของรัฐบาลได้ทันกำหนดเวลา

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519 ซึ่งเป็นผลสำเร็จขึ้นมาได้ด้วยดีนั้น เกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดของส่วน

ราชการของกระทรวงต่างๆ ตลอดจนคณะกรรมการบริหารฯ และคณะกรรมการของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ทุ่มเทกำลังกายและใจจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ขึ้น โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ตลอดจนความร่วมมือที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับจากส่วนเอกชน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและสมาคมธุรกิจทางอุตสาหกรรมและทางการค้าของส่วนเอกชนหลายแห่ง ข้าพเจ้าในฐานะประธานของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ จึงขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้.

จอมพล ถนอม กิตติขจร

(ถนอม กิตติขจร)

นายกรัฐมนตรี

คำนำ
ของ
หม่อมเดช สนิทวงศ์
ประธานกรรมการบริหาร สมาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

.....

งานวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะแรกๆ (พ.ศ. 2504–2509) และ พ.ศ. 2510–2514) ได้จำกัดแต่โครงการเศรษฐกิจอันเป็นโครงการขั้นรากฐาน ประกอบด้วยโครงการทางหลวงสายประธาน โครงการทางหลวงจังหวัด โครงการชลประทาน โครงการพลังงานไฟฟ้า โครงการสาขาเกษตร โครงการสาธารณสุขูปการ และโครงการขยายการศึกษาทุกระดับ การดำเนินงานของโครงการดังกล่าวได้แล้วเสร็จเป็นส่วนใหญ่ นับว่าเป็นการสร้างพื้นฐานอันมั่นคงที่จะช่วยให้งานพัฒนาในด้านเศรษฐกิจขยายออกไปอย่างกว้างขวาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515–2519) ได้ขยายขอบเขตอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ นอกจากงานพัฒนาในด้านเศรษฐกิจบางสาขา ซึ่งปรับปรุงโครงสร้างระบบการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในประเทศและนอกประเทศ เพื่อแก้ภาวะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในเวลานี้ให้บังเกิดผลในระยะยาวแล้ว ยังคลุ่ไปถึงกิจการสังคมอีกด้วย ซึ่งจะปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนที่เกี่ยวข้องไปถึงการศึกษาสาธารณสุขที่อยู่อาศัยและสวัสดิการสังคม ในระยะเวลาของแผนฯ นี้ รัฐถือเอาการศึกษาทุกระดับเป็นงานที่สำคัญยิ่ง จึงเพ่งเล็งที่จะขยายและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมสายสามัญในส่วนภูมิภาคให้บังเกิดผลยิ่งขึ้น

โดยที่เศรษฐกิจส่วนเอกชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน จึงได้กำหนดแนวนโยบายไว้แน่ชัดที่จะให้เอกชนร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ และในการบริการบางอย่างมากขึ้น โดยจะสนับสนุนผู้ประกอบการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ และในการบริการบางอย่างมากขึ้น โดยจะสนับสนุนผู้ประกอบการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมที่ผลิตสำหรับการส่งออกนอกประเทศด้วยวิธีคินภาษีอากรบางประเภทซึ่งแฝงอยู่ในต้นทุนการผลิตให้กับผู้ส่งออก ดังนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จึงเป็นแผนพัฒนาฯ ซึ่งรัฐและเอกชนร่วมมือและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด

การที่จะให้โครงการต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะนำออกปฏิบัติเพื่อให้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปถึงผู้ผลิตโดยเฉพาะเกษตรกรมากที่สุดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการประสานงานโดยใกล้ชิดระหว่างกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากมีอุปสรรคใดๆ มากีดขวาง

โครงการใดโครงการหนึ่ง กรมที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันแก้ไขให้โครงการนั้นดำเนินไปด้วยดี และเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมุ่งเอาการยกระดับการอยู่ดีกินดีของประชาชนเป็นสำคัญ

เดช สนิทวงศ์

(ม.ล. เดช สนิทวงศ์)

ประธานกรรมการบริหาร

คำนำ
ของ
นายเรณู สุวรรณสิทธิ์
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

.....

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519 เป็นผลของความ
ร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และส่วนราชการของกระทรวง ทบวง
กรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ตลอดจนเอกชนโดยเฉพาะ ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและ
สมาคมธุรกิจต่างๆ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากต่างประเทศทั้งในราชการและเป็นการ
ส่วนตัวอีกด้วย ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้าสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขอถือโอกาสนี้
แสดงความขอบคุณมายังหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งอาจมีความภูมิใจด้วยว่า มีส่วนช่วยงาน
สำคัญของชาติให้เป็นผลสำเร็จ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ-
แห่งชาติทุกคนที่ได้กระทำหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ได้ปฏิบัติงานล่วงเวลาตลอดจน
วันหยุดราชการจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับนี้ได้ประกาศได้ทันเวลา
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่กองวางแผนเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่สาขาต่างๆ และเจ้าหน้าที่
กองงานคณะกรรมการบริหาร และเจ้าหน้าที่ด้านพิมพ์ ซึ่งได้ทำงานอย่างเต็มที่ แม้จะต้องมีการ
เปลี่ยนแปลงแก้ไขร่างนี้หลายต่อหลายครั้ง ก็ตั้งหน้าที่ตั้งตาทำงานให้เสร็จทันเวลา เป็นที่น่าชมเชย
อย่างยิ่ง

ในวาระอันสำคัญนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขอขอบพระคุณ ฯพณฯ
จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฯพณฯ ม.ล.เดช
สนิทวงศ์ ประธานกรรมการบริหารฯ ฯพณฯ พล.ท. แสวง เสนาณรงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใน
สำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการบริหารฯ และคณะกรรมการ
สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้ให้ความสนับสนุนและความเอาใจใส่แก่ผลงานนี้
จนได้มีพระบรมราชโองการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2515-2519
เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2514

เรณู สุวรรณสิทธิ์
(นายเรณู สุวรรณสิทธิ์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

คำปราศรัย

ของ

ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

ในวาระการประกาศพระบรมราชโองการ

ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3

พ.ศ. 2515 - 2519

.....

พี่น้องประชาชนชาวไทยที่รักทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันที่ได้มีพระบรมราชโองการ ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ซึ่งได้กำหนดระยะเวลาไว้ 5 ปี คือ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2514 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2519 เนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งแก่อนาคตของประเทศชาติของเรา ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้าคณะรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงใคร่ถือโอกาสนี้ ปราศรัยแก่พี่น้องร่วมชาติที่รักทั้งหลาย เพื่อชี้แจงนโยบายและสาระสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ตามที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาฉบับนี้ เพื่อให้ท่านได้ทราบและเข้าใจความปรารถนาอันดีและความพยายามอย่างแรงกล้าของรัฐบาลที่จะเร่งรัดพัฒนาประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเราทุกคน ให้เจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้มีพระบรมราชโองการประกาศใช้ในวันนี้ ได้จัดทำขึ้นด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ เพื่อเป็นการแสดงแนวนโยบายและวิถีทางดำเนินการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดย

1. กำหนดขอบเขตแห่งการใช้จ่ายเงินแผ่นดินสำหรับพัฒนาประเทศภายในระยะ 5 ปี ข้างหน้า ให้ไปสู่เป้าหมายที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่พี่น้องชาวไทย โดยคำนึงถึงพลังกำลังของประเทศโดยทุกด้านประการหนึ่ง และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงแปรผันในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลก อันเป็นผลสะท้อนมาถึงประเทศไทยอีกประการหนึ่ง

2. วางโครงการที่จะความเจริญในทางเศรษฐกิจและสังคมมาให้แก่ประเทศ ประกอบด้วย โครงการที่เป็นพื้นฐานของการก้าวหน้าซึ่งจะต้องขยายการดำเนินงานโดยกว้างขวางต่อไปอีก และโครงการใหม่ที่จะเริ่มขึ้นเป็นรากฐานการพัฒนาในระยะของแผนต่อไป ทั้งนี้ เพื่อ

ยกระดับการครองชีพของประชากร และเสริมสร้างเสถียรภาพและความปลอดภัยของชาติและประชาชนชาวไทยโดยทั่วกัน

3. เนื่องจากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ยังมีอุปสรรคสำคัญขวางหน้าอยู่ บางประการ จึงได้เสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาวางหน้านี้ โดยใช้มาตรการที่จะให้ผลในเวลาอันสั้น และมาตรการที่จะให้ผลในระยะยาว ซึ่งจะเป็นรากฐานแห่งการเพิ่มพลังผลิตของประเทศ

ในระยะ พ.ศ. 2503-2509 ซึ่งเป็นระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 นั้น เป็นเวลาที่ดินฟ้าอากาศอำนวย ประกอบทั้งตลาดสำหรับผลิตผลของเราก็อยู่ในภาวะคล่องตัว จึงเป็นเวลาประเทศไทยรวบรวมสะสมเงินตราต่างประเทศให้เพิ่มพูนขึ้น โดยมีจุดประสงค์จะใช้พัฒนาการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต ต่อมาในระยะต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 รัฐบาลก็ได้ดำเนินนโยบายที่จะป้องกันภาวะเงินเฟ้อ โดยใช้เงินตราต่างประเทศให้เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจ และกำหนดแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับความจำเป็น ก็ปรากฏว่าได้เป็นผลผลิต โดยส่วนรวมแล้วกลไกเศรษฐกิจของประเทศได้ดำเนินไปโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ที่ได้วางไว้ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 นี้ โครงการพัฒนาของรัฐในสาขาต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วได้ดำเนินไปเสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมาย บางโครงการสามารถดำเนินการได้เกินเป้าหมาย แต่มีบางโครงการในสาขาคมนาคมและขนส่งยังต่ำกว่าเป้าหมาย พร้อมกันนั้นรัฐบาลก็ได้สนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนมีบทบาทกว้างขวาง และเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยสรุปแล้วผลการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 แม้จะมีบางโครงการต่ำกว่าเป้าหมายอยู่บ้าง เนื่องจากถูกกระทบกระเทือนจากภาวะตลาดนอกประเทศ และโดยการผันแปรด้านการเมืองโดยเฉพาะการสู้รบในเวียดนาม แต่ผลการพัฒนาฯ ที่วัดได้โดยอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นได้ประชาชนชาติก็ยังคงอยู่ในอัตราร้อยละ 7.2 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราเพิ่มที่สูงพอสมควร

เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ก้าวหน้าไปเป็นลำดับในระยะสิบปี จากปี 2503 ถึง 2512 รายได้ประชาชาติเพิ่มในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8 ส่วนรายได้ต่อบุคคลในระยะเดียวกันเพิ่มขึ้นจากประมาณ 2,000 บาท เป็นประมาณ 3,150 บาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่อปี อย่างไรก็ตาม ในปี 2512 ภาวะเศรษฐกิจก็ได้ประสบการผันแปรในด้านตลาดโลก มีปัญหาดุลการชำระเงินเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระยะเวลาสิบปี เงินทุนสำรองระหว่างประเทศก็ได้ลดลงไป

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่ปัญหานี้เป็นอย่างมาก รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขไปแล้วหลายประการตามแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 กล่าวคือ มีจุดประสงค์จะลดการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศอีกด้านหนึ่ง และเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศพร้อมกันอีกด้านหนึ่งรัฐบาลได้ใช้มาตรการภาษีอากรเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2513 ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงอัตราอากรขาเข้า ภาษีการค้า และภาษีสรรพสามิต เพื่อลดการนำสินค้าเข้าที่ไม่

จำเป็นต่อประชาชนส่วนใหญ่อันเป็นมาตรการประหยัดเงินตราต่างประเทศ ส่วนมาตรการเพิ่มรายได้เงินตราต่างประเทศก็ได้ดำเนินในด้านส่งเสริมการส่งออก

มาตรการสำคัญเพียงบางประการ มีดังนี้

1. **ส่งเสริมให้ข้าวไทยสามารถแข่งขันกับข้าวต่างประเทศ** รัฐได้ยกเลิกพรีเอมิยมข้าวไปแล้ว เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ข้าวไทยมีต้นทุนต่ำลง ซึ่งบังเกิดผลดีสองประการ คือ

- 1) จะได้สามารถแข่งขันกับข้าวของต่างประเทศ และ
- 2) เพื่อช่วยให้เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูงขึ้น

พร้อมกันนั้นก็จะได้ขยายตลาดข้าวไทย โดยรัฐบาลมีนโยบายที่จะขายข้าวแก่ต่างประเทศ โดยให้สินเชื่ระยะยาว

2. **กำหนดและจัดทำโครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่าย** สำหรับผลิตผลเกษตรหลายชนิด เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ปศุสัตว์ กุ้ง ผัก และยาสูบ ผลิตผลเหล่านี้มีตลาดมั่นคงอยู่แล้วและมีช่องทางจะขยายการผลิตไปได้อีกมาก การเร่งผลิตและจำหน่ายผลิตผลเหล่านี้ จึงเป็นมาตรการที่สามารถนำรายได้มาสู่ประเทศในระยะเวลาอันสั้น

3. **ลดต้นทุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม** โดยการสนับสนุนอุตสาหกรรมในประเทศ ได้สามารถผลิตได้โดยมีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำ เพื่อให้สามารถแข่งขันตลาดโลกได้ นอกจากนั้นจะได้ส่งเสริมในด้านสินเชื่อและเงินลงทุนอุตสาหกรรม และการจัดตั้งตลาดเงินทุนบนพื้นฐานอันมั่นคงอีกด้วย

การดำเนินมาตรการของรัฐซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอันดีจากวิสาหกิจเอกชน เป็นผลให้สามารถปรับภาวะเศรษฐกิจของประเทศเราเข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้โดยเร็ว จึงปรากฏว่าในระยะสุดท้ายของแผนฉบับที่ 2 คือ ไนรอบ 6 เดือนแรกของปี 2514 สถานการณ์ได้ดีขึ้น มูลค่าสินค้าขาเข้าได้ลดลงและสินค้าขาออกเพิ่มขึ้น ดุลการชำระเงินมียอดเกินดุลประมาณ 320 ล้านบาท เทียบกับในระยะเดียวกันของปีที่แล้ว ซึ่งมียอดขาดดุลประมาณ 660 ล้านบาท ยิ่งกว่านั้นอนาคตของการส่งสินค้าออกของผลิตผลสำคัญอย่างยิ่งของผลิตผลสำคัญบางอย่าง เช่น ข้าว ปอ และมันสำปะหลัง ก็มีช่องทางจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศกำลังค่อยคืนเข้าสู่ภาวะอันดีเป็นลำดับแล้ว

นโยบายพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ซึ่งข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้ารัฐบาลถือว่าเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลที่จะเร่งรีบดำเนินการพัฒนาประเทศ มีดังต่อไปนี้ คือ .-

1. ปรับปรุงโครงสร้างของเศรษฐกิจ และยกระดับการผลิตและรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น
2. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

3. ส่งเสริมความเจริญในภูมิภาค และลดความแตกต่างในด้านรายได้
4. ดำเนินการเพื่อความเป็นธรรมของสังคม
5. พัฒนากำลังคนและเพิ่มการมีงานทำ
6. ส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการพัฒนา

แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพิ่มผลผลิตประชาชาติในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.0 ต่อปี ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 รายได้ต่อบุคคลจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 4.5 ในปี 2519 ซึ่งสูงกว่าอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4.0 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2

เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้ ได้กำหนดจากวัตถุประสงค์ใหญ่ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์พร้อมกันไปกับพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ โดยพิจารณาเห็นว่า ทรัพยากรมนุษย์นี้ ต้องมีบทบาทเป็นเอกในการเพิ่มกำลังผลิตของชาติ กับทั้งเป็นการสร้างเสถียรภาพและความร่มเย็นให้แก่สังคม ซึ่งเป็นสิ่งพึงปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้รัฐบาลยังได้เล็งเห็นว่า ทรัพยากรมนุษย์หรือกำลังคนในท้องถิ่นชนบทนั้นยังเป็นสิ่งสำคัญของชาติที่รัฐจะเฉยเมยไม่นำพานั้นมิได้ แต่ควรได้รับการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพเป็นพลังสำคัญ สนับสนุนมาตรการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี การเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานในชนบท มีส่วนสัมพันธ์กับการเพิ่มรายได้และยกระดับการครองชีพให้แก่ประชากรในชนบท อันเป็นทางไปสู่ความเป็นธรรมแห่งสังคมต่อไป

การดำเนินการเพื่อยกระดับการผลิต เป้าหมายสำคัญอยู่ที่ระดับการผลิตในสาขาเกษตร การเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบท ได้มุ่งไปที่การปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มประเภทผลิตผลทางเกษตรและอุตสาหกรรม สำหรับการเกษตรนั้นมาตรการสำคัญ ได้แก่ โครงการเร่งรัดการผลิตพืชผลหลายชนิดและขยายประเภทผลิตผลเกษตรเพิ่มขึ้น กับทั้งส่งเสริมปรับปรุงการจำหน่ายผลิตผลเกษตรให้สอดคล้องกับภาวะการตลาด ผลิตผลเกษตรหลักที่มีอยู่แล้วนั้นก็ปรับปรุงให้สามารถผลิตได้มากขึ้น และให้มีต้นทุนถูกลง โดยใช้มาตรการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยการค้นคว้าวิจัยพันธุ์ดีและขยายพันธุ์ที่ดีไปสู่เกษตรกร ทำการพัฒนาที่ดิน และเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน ขยายระบบการส่งน้ำให้กว้างขวางถึงไร่นาเกษตรกร เพิ่มปริมาณสินเชื่อการเกษตร ปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต พร้อมกันนั้นก็ปรับปรุงระบบการตลาดให้สอดคล้องสนับสนุนการผลิต ทั้งนี้ เพื่อให้ผลผลิตทางเกษตรเพิ่มในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี เทียบกับร้อยละ 4.1 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ส่วนในด้านอุตสาหกรรมนั้น ก็จะสนับสนุนอุตสาหกรรมประเภทที่มีลำดับความสำคัญสูง โดยเฉพาะ (1) อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลเกษตร (2) อุตสาหกรรมที่สามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ (3) อุตสาหกรรมทดแทนสินค้านำเข้าให้ขยายตัวโดยรวดเร็ว นอกจากนั้น จะได้นำนโยบายในการพัฒนาและสำรวจทรัพยากรแหล่งแร่เพิ่มขึ้น การดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อได้ปฏิบัติพร้อมกันไป จะทำให้โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจสมดุลและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น แต่ก็จำเป็นต้องใช้เวลาพอสมควร

การเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบทนี้ นอกจากจะอาศัยการพัฒนาการเกษตรตามแผนใหม่แล้ว รัฐบาลยังมีโครงการที่จะส่งเสริมความเจริญในส่วนภูมิภาคอื่นๆ อีกหลายประการ เช่น โครงการทางหลวงจังหวัดและทางหลวงชนบท ซึ่งตามแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ จะสร้างถึง 6,000 และ 15,000 กิโลเมตร ตามลำดับ โครงการเกษตรชลประทานระดับไร่นา เพื่อใช้ประโยชน์จากเขื่อนชลประทานขนาดใหญ่ที่ได้สร้างไว้แล้ว โดยเริ่มในบริเวณทุ่งราบเจ้าพระยา 4.4 ล้านไร่ ส่วนการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ขึ้นใหม่ ก็จะได้ระงับไว้ชั่วคราวเพื่อเอาเงินมาลงทุนเพื่อการชลประทานระดับไร่นา โครงการอุตสาหกรรมชนบทที่จะใช้ผลิตผลการเกษตร เช่น โรงงานสกัดน้ำมันพืช โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานแปง โรงงานอาหารกระป๋อง โรงงานยางแท่งและโรงงานผลิตภัณฑ์ไม้ เป็นต้น ก็จะได้รับการส่งเสริมมาก การส่งเสริมการผลิตในชนบทเช่นนี้ย่อมส่งผลช่วยขยายผลิตผลเกษตรเป็นการช่วยยกระดับรายได้ของเกษตรกรและแก้ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินประกอบกันไปด้วย

ในการดำเนินการโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ก็มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศจึงได้รับความสำคัญอย่างยิ่ง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีเป้าหมายที่จะรักษาเงินทุนสำรองฯ ให้อยู่ในระดับที่มี เพียงพอ ทั้งนี้จะส่งเสริมสินค้าที่ประเทศไทยทำการผลิตได้ดี ให้ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น โดยใช้มาตรการปลดเปลื้องภาระภาษีอากรเพื่อลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งจะทำให้สินค้าของประเทศไทยสามารถแข่งขันกับต่างประเทศให้มากขึ้น พร้อมกันนั้นรัฐบาลจะดำเนินมาตรการในการแสวงหาตลาดต่างประเทศให้แก่สินค้าของไทยอย่างเข้มงวดยิ่งขึ้นทุกวิถีทางทั้งให้ความสนับสนุนแก่กิจการที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะของเอกชน และสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์และการประกันภัยขยายบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของกิจการค้าอุตสาหกรรม

การส่งเสริมความเจริญในภูมิภาค ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญจะลดความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้และความแตกต่างในระดับความเป็นอยู่ของประชากรในชนบทนั้น จะมีการใช้จ่ายงบประมาณพัฒนาในเขตชนบทประมาณ 60,000 ล้านบาท นอกจากนั้น จะได้สร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ช่วยให้ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวลดลงเป็นลำดับ โดยอาศัยโครงการพัฒนาเกษตรและโครงการพัฒนาส่วนภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งได้มีการพิจารณากลับกรองอย่างถี่ถ้วนจากหน่วยราชการต่างๆ การวางแผนพัฒนาส่วนภูมิภาค ได้เริ่มจัดทำขึ้นเป็นโครงการสำหรับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นแล้วเป็นครั้งแรกในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 และจะได้ขยายขอบเขตในภาคอื่นๆ ต่อไปในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3

พร้อมกันกับมาตรการทางเศรษฐกิจที่จะส่งเสริมความเป็นธรรมของสังคม เป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ก็กระจายบริการสังคมของรัฐไปยังท้องถิ่นให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ

บริการด้านการแพทย์และอนามัย ตลอดจนการจัดให้น้ำบริโภคอุปโภค ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ และภายในเขตเมืองด้วยกันมีความแตกต่างกันน้อยลง

เพื่อสร้างประสิทธิภาพของกำลังคนและพัฒนาการมีงานทำ รัฐบาลจะเน้นหนักความสำคัญของประถมศึกษาและอาชีวศึกษา กับปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยมีเป้าหมายในปี 2519 ให้สามารถรับนักเรียนประถมศึกษาได้ 7,285,500 คน มัธยมศึกษา 874,500 คน ระดับวิชาชีพและเทคนิค 26,500 คน, ระดับฝึกหัดครู 119,000 คน และอุดมศึกษา 63,730 คน กับทั้งการศึกษาผู้ใหญ่และเยาวชนนอกโรงเรียน 237,400 คน พร้อมกันนั้นก็ดำเนินการพัฒนาสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีงานเพิ่มเติมเพื่อรับคนงานประมาณ 2.6 ล้านคน

เพื่อการนี้รัฐบาลจะได้กำหนดนโยบาย มาตรการ และโครงการที่จะขยายการศึกษา ระดับประถมให้ทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพและการขยายโครงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ให้เร็วขึ้นด้วย อีกประการหนึ่ง รัฐบาลมีนโยบายที่จะเพิ่มการมีงานทำ และช่วยเหลือให้คนไทยมีอาชีพที่ได้รับรายได้สูงขึ้น จึงจะได้เร่งรัดโครงการ ขยาย และปรับปรุงอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการเกษตรและช่างฝีมือเพื่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยสนับสนุนบทบาทของเอกชนพร้อมกันด้วย นอกจากนั้น ได้มีโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับวิชาชีพและอุดมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้บทบาทของภาคเอกชนจะเพิ่มขยายอย่างรวดเร็ว แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบการศึกษานี้ จึงจะได้คำนึงถึงความต้องการกำลังคนในภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด

การอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาและสาธารณสุข ก็จะต้องได้มีส่วนสัมพันธ์กับโครงการวางแผนครอบครัวของประชากรโดยความสมัครใจ เพื่อให้ขนาดของครอบครัวอยู่ในขอบเขตที่หัวหน้าครอบครัวจะสามารถเลี้ยงดูสนับสนุนในระดับอันเหมาะสมได้ โครงการนี้จะขยายบริการตลอดจนเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชากรโดยกว้างขวางขึ้น เพื่อให้อัตราเพิ่มของประชากรได้อยู่ในระดับร้อยละ 2.5 ในที่สุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3

นโยบายสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การเน้นความสำคัญของการลงทุนส่วนเอกชนที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล ข้าพเจ้าขอยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า รัฐบาลมีนโยบายอันแน่วแน่ที่จะส่งเสริมวิสาหกิจเอกชน กิจการใดที่เอกชนดำเนินไปได้ด้วยดี มีประโยชน์แก่เศรษฐกิจส่วนรวมแล้ว รัฐบาลจะไม่ดำเนินการอันเป็นการแข่งขันแก่งแย่งกิจการนั้น จะมีข้อยกเว้นก็ในกรณีที่จำเป็นต่อความปลอดภัยของชาติ หรือเพื่อรักษาอธิปไตยของประเทศ รัฐบาลมีความปรารถนาสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งยังจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่มาก สำหรับอุตสาหกรรมหลัก หรือวิสาหกิจอันกระทบถึงอธิปไตยทางเศรษฐกิจของชาติไทย รัฐบาลก็ใคร่ส่งเสริมให้ผู้ลงทุนคนไทยได้มีส่วนในการควบคุมและการบริหารมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งภายในเวลาสมควรก็ใคร่จะให้ประชาชนคนไทยได้มีบทบาทส่วนใหญ่นำในการ

ลงทุน และบริหารวิสาหกิจและอุตสาหกรรมเหล่านี้ แต่ก็ยังเปิดช่องทางให้ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนโดยสมควร ตลอดจนได้รับการประกันในความปลอดภัยของเงินลงทุนของตนด้วย

โดยยึดมั่นนโยบายดังกล่าว โครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐจะมีแนวดำเนินการให้เป็นการ ส่งเสริมและสัมพันธ์กับการลงทุนของเอกชน นโยบายและมาตรการในสาขาต่างๆ จะมุ่งแก้ไข อุปสรรคและปัญหาที่ธุรกิจเอกชนกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตเพื่อการส่งออกให้ ได้ผลโดยเร็ว ในการร่วมมือกับเอกชนนี้ รัฐบาลสนับสนุนการรวมกลุ่มของคนไทย รวมทั้งสมาคม การค้าของคนไทย และสถาบันการเกษตร เช่น สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้คนไทยมีบทบาท ด้านการค้าและการตลาดมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดรายจ่ายเพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมไว้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 100,275 ล้านบาท ประกอบด้วย รายจ่ายของ งบประมาณแผ่นดิน 65,500 ล้านบาท จากรายได้รัฐวิสาหกิจและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 10,445 ล้านบาท และจากเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ 16,930 ล้านบาท ในระยะของ แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการ ใช้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาด้านสังคม และเพื่อการป้องกันประเทศ สถานการณ์ เช่นนี้ทำให้รัฐบาลจำต้องหาทางเพิ่มรายรับขึ้น รัฐบาลจะได้ดำเนินนโยบายการคลังอันเหมาะสม อย่างเข้มแข็ง ทั้งในด้านรายได้จากระบบภาษีอากร การกวาดขันด้านบริหารและจัดเก็บภาษีอากร การติดต่อกับต่างประเทศเพื่อขอความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งรวมถึงการจัดหาเงินกู้เป็นเงินตรา ต่างประเทศที่มีระยะยาวและดอกเบี้ยต่ำก็จะได้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประเทศ ทั้งนี้ เพราะ โครงการพัฒนาต่างๆ ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ลำพังรายได้จากภาษีอากรของแผ่นดิน อย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอที่จะให้ประเทศเจริญก้าวหน้าโดยรวดเร็วทันความต้องการของประชาชน ได้ การขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศนั้นก็จะมีสองทาง คือ การช่วยเหลือประเภทให้ เป่า ซึ่งได้จากสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ ผลของการเจรจาปรากฏว่า สหรัฐอเมริกากำลังขยาย วงเงินช่วยเหลือตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มากขึ้นกว่าที่แล้วมา อีกด้านหนึ่งได้แก่ ความ ช่วยเหลือเป็นเงินกู้ก็จะดำเนินการภายในขอบเขตที่จำกัดไว้ด้วยกฎหมาย และจะกู้สำหรับโครงการ พัฒนาที่สามารถมีรายได้หรือผลตอบแทนค้ำเงินลงทุนเท่านั้น เงินกู้เพื่อใช้ในโครงการพัฒนานี้ ก็จะได้เจรจาให้เงื่อนไขได้ เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น และได้ปรากฏผลว่า ประเทศไทย ได้รับเงินกู้ที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยและมีระยะเวลาชำระคืนไม่น้อยกว่า 25 ปี จากประเทศ เดนมาร์คเป็นประเทศแรก ส่วนประเทศอื่น โดยเฉพาะญี่ปุ่นและเยอรมันก็กำลังมีการพิจารณาการ ช่วยเหลือแบบให้เปล่า และเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำลงไปอีก กับยกเลิกข้อผูกพันในการซื้อสินค้า ด้วยเงินกู้จากประเทศเจ้าของเงินกู้ด้วย ความช่วยเหลือที่จะได้รับจากประเทศต่างๆ เหล่านี้จะเป็น การแสดงความเห็นอกเห็นใจอันดียิ่งขึ้นในระหว่างมิตรประเทศด้วยกัน

ในการจัดสรรรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น รัฐบาลจะกำหนดลำดับความสำคัญในการจัดสรรรายจ่ายให้เป็นไปตามโครงการที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ กับทั้งให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาของประเทศ ในด้านการใช้จ่ายเงินก็จะได้กวดขันให้การจ่ายเงินเป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด กับทั้งให้ตรงตามวัตถุประสงค์และโดยประหยัด เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้ได้ผ่านการกลั่นกรองโดยละเอียดรอบคอบจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โครงการสำคัญบางโครงการก็ได้เชิญผู้แทนส่วนเอกชนไปร่วมปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด หลังจากนั้นยังได้พิจารณาทดสอบผลร่วมกับผู้มีความรู้และประสบการณ์ทั้งที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศอย่างละเอียดถี่ถ้วน

การประสานงานและร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน อันเป็นแนวสำคัญของนโยบายพัฒนาประเทศนี้ จะมีผลให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น ในด้านการเกษตร ในปี 2519 คาดว่าผลผลิตข้าวจะเพิ่มเป็น 14.47 ล้านตัน ข้าวโพด 3.5 ล้านตัน ยาง 397,000 ตัน ปอ 400,000 ตัน มันสำปะหลัง 6.26 ล้านตัน ถั่วเหลือง 300,000 ตัน และสัตว์น้ำ 2.2 ล้านตัน เป็นต้น ในด้านอุตสาหกรรมจะเกิดอุตสาหกรรมขนาดหนักใหม่ ๆ ขึ้น เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมี อุตสาหกรรมถลุงเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันเพื่อส่งออก นอกจากนี้ จะได้ตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และเขตปลอดภาษีเพื่ออุตสาหกรรมส่งออกด้วย ในด้านเหมืองแร่ก็ได้ขยายการสำรวจแร่ให้กว้างขวางออกไปทั่วราชอาณาจักร และจะได้ปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งให้สอดคล้องกัน จัดให้มีระบบโทรคมนาคมทั่วประเทศรวมทั้งการโทรศัพท์และขยายบริการไปรษณีย์โทรเลขออกไปให้กว้างขวางออกไปทั่วราชอาณาจักร และจะได้ปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งให้สอดคล้องกัน จัดให้มีระบบส่วนการพลังงานนั้นจะเพิ่มกำลังผลิตให้เป็น 2,469 เมกะวัตต์ เพื่อผลิตไฟฟ้าให้ได้ 9,914 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และรัฐบาลมีนโยบายจะส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าลงเป็นลำดับด้วย ส่วนในด้านสังคม นอกจากที่กล่าวมาแล้วก็จะได้ให้ความสำคัญแก่การขยายบริการในด้านสาธารณสุข โดยจะขยายจำนวนเตียงคนไข้ทั่วประเทศเป็น 32,100 เตียง ปรับปรุงอุปกรณ์และประสิทธิภาพของโรงพยาบาลทั่วประเทศ เพิ่มโรงพยาบาลอีก 2 แห่ง ขยายจำนวนสถานีอนามัยชั้นหนึ่งเป็น 370 แห่ง และชั้นสองเป็น 3,212 แห่ง ในด้านสาธารณสุขประการก็จะเพิ่มการจัดหาน้ำสะอาดขึ้นอีกสำหรับ 20,000 หมู่บ้าน โดยทำประปาหมู่บ้าน ขุดบ่อบาดาล ขุดและปรับปรุงสระและลอกหนองบึงกับทั้งเพิ่มปริมาณการผลิตของประปาจังหวัดให้มีกำลังการผลิตรวมประมาณ 660,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โครงการที่รัฐบาลมิได้นิ่งนอนใจก็คือ การแก้ปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัย ซึ่งรัฐบาลจะได้ดำเนินการตามโครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่คนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อย สำหรับผู้มีรายได้น้อยปานกลาง ก็จะส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้เช่าซื้อในราคาพอสมควร

เท่าที่ข้าพเจ้ากล่าวมาแล้วนี้ ท่านทั้งหลายก็คงเห็นได้ว่ารัฐบาลมีเจตนารมณ์อย่างแท้จริงที่จะเร่งรีบพัฒนาประเทศชาติที่รักของเราให้ก้าวหน้าไปโดยมีแผนและนโยบายพัฒนาที่แน่นอนในด้านปฏิบัตินั้น ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้ารัฐบาลจะได้กำชับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกหน่วย ให้ยึดถือแนวทางดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนี้โดยเคร่งครัด กับทั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและด้วยความเป็นมิตรกับราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ข้าพเจ้าถือว่าการรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขของสังคมเป็นเสมือนรากแก้วของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากขาดความปลอดภัยเสียแล้ว การเศรษฐกิจก็แน่นอนจะอับเฉาลงไป เนื่องจากประชาชนขาดความมั่นใจและกำลังใจในการเร่งประกอบสัมมาอาชีพ อย่างไรก็ตามความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ อันเป็นที่มุ่งหมายใฝ่ฝันของชาวไทยทุกคนนั้น แม้รัฐบาลจะพยายามกระทำทุกสิ่งทุกอย่างโดยทุกวิถีทาง ก็ยังต้องอาศัยความตั้งใจอันแน่วแน่ของประชาชนที่จะสร้างชาติของเราให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ

ประเทศไทยของเรานี้อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีแร่ธาตุทรัพยากรนานาชนิด ประชากรชาวไทยก็มีสมรรถนะประจำตน ซึ่งเมื่อได้รับการฝึกฝนอบรมแล้ว ก็จะสามารถเพิ่มพูนผลิตผลของชาติ ได้อย่างเต็มที่ ขณะนี้รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ดำเนินนโยบายและมาตรการที่นำภาวะเศรษฐกิจสู่วิถีแห่งความเจริญต่อไปแล้ว ฉะนั้น หากพี่น้องชาวไทยทุกคนจะได้รักพร้อมใจให้ความร่วมมือกันอย่างแน่วแน่แท้จริงแก่รัฐ ในการเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 แล้ว ข้าพเจ้ามีความมั่นใจอย่างยิ่งว่าอนาคตของชาติไทยก็จะแจ่มใสมั่นคง ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอเชิญชวนให้พี่น้องร่วมชาติทุกคน ได้ร่วมแรงร่วมใจสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พัฒนาประเทศไทยที่รักยิ่งของเราให้วัฒนาถาวรสืบไป

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวล ได้โปรดประทานให้พี่น้องร่วมชาติที่รักทุกคนจงมีพลานามัยอันสมบูรณ์ประสพแต่ความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของท่านเพื่อเป็นพลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

สวัสดิ์.

คำแถลงสรุปสาระสำคัญ

ของ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3

โดย

นายเรณู สุวรรณสิทธิ์

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการประชุมคณะกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันที่ 17 กันยายน 2514

.....

ฯพณฯ ท่านประธานฯ และท่านกรรมการที่เคารพ

ร่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ นำเสนอเพื่อพิจารณาในวันนี้ เป็นร่างของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีกำหนดระยะเวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2514 จนถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2519 ร่างแผนพัฒนาฯ ที่เสนอมานี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญแยกออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ชี้ให้เห็นสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันให้ชัดเจนรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลก อันเป็นผลสะท้อนมาถึงประเทศไทย

2. เสนอโครงการที่จะนำความเจริญในทางเศรษฐกิจและสังคมมาให้แก่ประเทศ ประกอบด้วย โครงการที่เป็นพื้นฐานของการก้าวหน้าซึ่งจะต้องขยายการดำเนินงานโดยกว้างขวาง และโครงการใหม่ที่จะเริ่มขึ้นเป็นรากฐานของการพัฒนาในระยะของแผนต่อไป ทั้งนี้ เพื่อยกระดับการครองชีพของประชากร ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชน และรักษาเสถียรภาพ และความมั่นคงของชาติ

3. เนื่องจากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ยังมีอุปสรรคสำคัญขวางหน้าอยู่ โดยเฉพาะการขาดดุลการค้าและการเงิน จึงได้เสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาวางหน้านี้ โดยใช้มาตรการที่จะให้ผลในเวลาอันสั้น พร้อมทั้งมาตรการที่จะให้ผลในระยะยาว ซึ่งจะเป็นรากฐานแห่งการเพิ่มพลังผลิตของประเทศ

ในด้านสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้น ปรากฏว่าในระยะแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ก้าวหน้าไปเป็นลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมร้อยละ 8.0 จนกระทั่งถึงปี 2512 ภาวะเศรษฐกิจก็ได้ประสบการผันแปร รายได้ของประเทศลดน้อยลง มีปัญหาดุลการชำระเงินเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระยะเวลาสิบปี เงินทุนสำรองได้ลดลงเป็นจำนวน 914 ล้านบาท และได้ลดลงไปอีกเป็นจำนวนประมาณ 4,000 ล้านบาท จนถึง พ.ศ. 2514 รายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.8 ในปี 2513 เทียบกับอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 11.2 ตลอดเวลา 8 ปี ที่ผ่านมา และยังมีได้แสดงออกปฏิกิริยาว่าจะดีขึ้น ในด้านการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 โครงการพัฒนาของรัฐในสาขาต่างๆ ส่วนใหญ่ได้เสร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่มีบางโครงการทางการเกษตรและทางคมนาคมในการอำนวยความสะดวกด้านขนส่ง ยังดำเนินไปไม่ได้ตามกำหนด ส่วนในด้านเอกชนนั้นได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการพัฒนาประเทศอันเป็นที่น่าพอใจ โดยสรุปแล้วผลการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 ได้ผลต่ำกว่าที่กำหนดในแผนบ้างเล็กน้อย แต่ก็ยังจัดว่ามีอัตราเพิ่มที่สูง

ความแปรปรวนในภาวะเศรษฐกิจมีมูลเหตุใหญ่ 4 ประการ คือ 1) ความผันแปรในภาวะการตลาดของสินค้าออกที่เป็นหลักของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวและยาง 2) รายได้ของรัฐได้เพิ่มขึ้นน้อยมาก 3) การลดรายจ่ายทางการทหารของสหรัฐฯ ในประเทศไทย และ 4) การลงทุนจากต่างประเทศลดลง ได้มีผลประกอบกันทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวช้าลง กิจกรรมค้าอยู่ในลักษณะกระดกกระถอยเป็นครั้งแรก หลังจากที่ได้ขยายตัวติดต่อกันมามากกว่า 10 ปี ในระยะของความผันแปรทางเศรษฐกิจนี้รัฐบาลได้ติดตามและดำเนินการเพื่อแก้ไขหลายประการ คือ

ก. **มาตรการเพื่อลดสินค้านำเข้าที่ไม่จำเป็น** รัฐบาลได้ใช้มาตรการภาษีอากรเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2513 ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงอัตราอากรขาเข้า ภาษีการค้า และภาษี-สรรพสามิต ทั้งนี้ เพื่อลดการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศ

ข. **มาตรการด้านส่งเสริมการส่งออก** มาตรการสำคัญมีดังนี้

1. **การขยายตลาดข้าว** รัฐได้ยกเลิกพรีเมียมข้าวไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ข้าวไทยมีต้นทุนต่ำลง จะได้สามารถแข่งขันกับข้าวของต่างประเทศประการหนึ่ง และเพื่อช่วยให้เกษตรกรรายชาวดูได้ราคาสูงขึ้น อีกประการหนึ่ง นอกจากนั้นรัฐ มีนโยบายที่จะขยายข้าวแก่ต่างประเทศโดยให้สินเชื่อระยะยาว ซึ่งหวังว่าจะทำให้ตลาดข้าวของไทยขยายตัวมากขึ้น

2. **การเร่งรัดการผลิตและการจำหน่าย** โดยจัดทำโครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่ายสำหรับผลิตผลหลายชนิด เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ปศุสัตว์ และกุ้ง ซึ่งผลิตผลเหล่านี้มีตลาดมั่นคงอยู่แล้ว และมีลูทางจะขยายการผลิตไปได้อีกมาก

3. การลดต้นทุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม โดยทำการคืนภาษีอากรที่แฝงอยู่ในต้นทุนการผลิต เพื่อส่งเสริมการส่งออกของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางชนิด และโดยการสนับสนุนอุตสาหกรรมในประเทศให้สามารถผลิตได้โดยมีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำ

นอกจากการดำเนินมาตรการที่จะให้ผลได้ภายในเวลาอันสั้น รัฐได้กำหนดนโยบายการวางแผนครอบครัว ซึ่งจะให้ผลภายในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 โดยการสนับสนุนบริการวางแผนครอบครัว ซึ่งยังอยู่ในวงจำกัดให้ขยายตัวออกไปโดยรวดเร็ว และกระจายออกไปถึงประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้แต่ละครอบครัวมีความสามารถหารายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงคนในครอบครัวได้

ผลของการดำเนินของรัฐ ประกอบกับความสามารถของวิสาหกิจเอกชนในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้า ทำให้ภาวะเศรษฐกิจในระยะสุดท้ายของแผนฉบับที่ 2 คือในปัจจุบันนี้กระเตื้องขึ้นบ้าง ดังจะเห็นได้ว่าในรอบ 6 เดือนแรกของปี 2514 มูลค่าสินค้าขาออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และดุลการชำระเงินมียอดเกินดุลประมาณ 320 ล้านบาท อย่างไรก็ตามในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศของตน อันมีผลสะท้อนให้เงินตราสกุลสำคัญของโลกมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ค้ารายสำคัญของประเทศก็ได้ปล่อยให้เงินเยนลอยตัวแล้ว สถานการณ์เช่นนี้มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นส่วนรวม แต่เนื่องจากมาตรการของสหรัฐอเมริกามีเจตนาจะรักษาเสถียรภาพของเงินเหรียญดอลลาร์ อันช่วยให้ระบบการเงินระหว่างประเทศในอนาคตมีฐานะมั่นคงยิ่งขึ้น ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการค้าระหว่างประเทศโดยส่วนรวม และต่อการค้ากับต่างประเทศของไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการส่งสินค้าออก ซึ่งอาจช่วยให้ส่งออกได้มากขึ้น สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะได้ค่อยติดตามศึกษาสถานการณ์โดยใกล้ชิดต่อไป

สถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่า ภาวะเศรษฐกิจรัดตัวเฉพาะหน้านี้เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จึงสมควรได้รับการแก้ไขเป็นการด่วน โดยทำการแก้ไขที่ตรงจุดสาเหตุของปัญหา สาเหตุดังกล่าวที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การที่ราคาสินค้าเกษตรอันเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศได้ประสบปัญหาการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทำให้ราคาตกต่ำลงมาก และปริมาณที่ขายได้ก็ลดลง การที่รายได้ของเกษตรกรลดลงเช่นนี้ย่อมเป็นผลให้กิจกรรมเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมทั้งรายรับของรัฐบาลต้องได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย แต่ในขณะเดียวกันรายจ่ายของประเทศก็ต้องเพิ่มสูงขึ้น เพื่อการพัฒนาและเพื่อขยายกำลังป้องกันประเทศ เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งมีความจำเป็นมากขึ้น มาตรการแก้ไขเพื่อให้เกิดผลภายในเวลาอันสั้น มีดังนี้

1. **เร่งรัดส่งเสริมสินค้าออก** การผลิตและการจำหน่ายของผลิตผลเกษตร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อใช้ภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ควรเร่งดำเนินการเพิ่มขึ้นโดย ก) กระจายประเภทการผลิตการเกษตร ข) ลดต้นทุนการผลิตด้านอุตสาหกรรม อันจะเป็นผลในฐานะดุลการค้าและการชำระเงินดีขึ้นด้านหนึ่ง และเพิ่มรายได้และการมีงานทำอีกด้านหนึ่ง เพื่อความสมดุลในระบบเศรษฐกิจ

2. **ปรับปรุงมาตรการด้านรายรับรายจ่ายของรัฐ** เนื่องจากมีความจำเป็นในการที่จะต้องเพิ่มพลังกำลังของประเทศทั้งในด้านความมั่นคงของประเทศและด้านการพัฒนา รัฐจึงจะต้องปรับปรุงนโยบายการคลังในทางเพิ่มรายรับ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการเฉพาะที่จำเป็นโดยยึดถือหลักความเป็นธรรมของสังคม พร้อมทั้งก็ต้องปิดช่องรั่วไหลโดยมาตรการปรับปรุงวิธีการเก็บภาษีอากรและการประหยัดตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น กับทั้งกวดขันให้การใช้เงินของรัฐได้ผลตอบแทนเต็มที่

3. **ทดแทนการลดรายจ่ายทางทหารของสหรัฐฯ** รายจ่ายทางทหารของสหรัฐฯ ในประเทศไทย ระหว่าง 2509-2511 มีจำนวนประมาณ 10.000 ล้านบาท แต่ในระยะตั้งแต่ 2512 นี้ ได้ลดน้อยลงไปมาก จึงมีผลกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจมากในด้านการก่อสร้างและบริการมาตรการแก้ไขมีดังนี้

ก. **การก่อสร้าง** การลดรายจ่ายทางทหารของสหรัฐฯ มีผลกระทบกระเทือนต่อการก่อสร้างภายในประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการขยายตัวในสาขาการก่อสร้างจึงจะกระทำโดยสนับสนุนการก่อสร้างประเภทสาธารณประโยชน์ที่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน เช่น การก่อสร้างทางหลวงชนบทและตามโครงการสาธารณูปการของรัฐ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยซึ่งยังขาดแคลนอยู่มาก

ข. **การบริการ** กิจการในด้านการบริการที่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้จ่ายเงินของทหารสหรัฐฯ มีปริมาณเกินความต้องการ หลังจากสหรัฐฯ ได้ถอนทหารไปจึงควรให้ความสนับสนุนบริการด้านที่มีความจำเป็นต่อประชาชนทั่วไป และสามารถก่อให้เกิดรายได้แก่ส่วนรวมมากขึ้น โดยรัฐจะได้ร่วมมือกับเอกชนอย่างใกล้ชิด เช่น สนับสนุนการให้บริการการท่องเที่ยวและบริการการขนส่ง เป็นต้น

4. **สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ** ปรับปรุงแนวทางส่งเสริมการลงทุนใหม่โดยเน้นหนักส่งเสริม 1) อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบและแรงงานภายในประเทศเป็นจำนวนมาก 2) อุตสาหกรรมที่มีบทบาทสนับสนุนการแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน 3) อุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นในชนบท 4) อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แต่ทั้งนี้จะสนับสนุนให้คนไทยมีส่วนร่วมทุนเป็นเจ้าของและมีบทบาทในการบริหารมากยิ่งขึ้นเป็นขั้นๆ

การเปลี่ยนแปลงในตอนปลายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ไม่ได้เฉพาะในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ได้เกิดขึ้นในด้านสังคมและการเมืองด้วย สำหรับในด้านสังคมนั้น ทศนคติและความรู้สึกของชนรุ่นใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก อันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก วัฒนธรรมของชาติที่มีมา แต่ดั้งเดิมมักถูกละทิ้งเพิกเฉยโดยชนรุ่นใหม่ที่ยังมิได้ใช้เวลาพิจารณาใคร่ครวญคุณค่าของมรดกด้านวัฒนธรรมของชาติเรา แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้จึงได้รวมมาตรฐานการฟื้นฟูวัฒนธรรมและบูรณะโบราณวัตถุและปูชนียสถานอันสำคัญแก่จิตใจของชาวไทยไว้ด้วย ส่วนในด้านการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น สถานการณ์ในประเทศเพื่อนบ้านยังอยู่ในสภาพน่าตก ทำให้มีผลสะท้อนมาถึงประเทศไทยด้วย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเพิ่มบป้องกันประเทศให้มากขึ้น เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจผันแปรไปในทางร้าย และเพื่อต่อต้านปัญหาการแทรกซึม รวมทั้งการเตรียมพร้อมของชาติด้วย การดำเนินการดังกล่าวย่อมมีผลกระทบกระเทือนถึงการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาประเทศด้วยอย่างไม่มีปัญหา

แนวทางการพัฒนาส่วนรวม

นอกจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งขัดขวางการพัฒนาตามแผนแล้ว **แนวทางการพัฒนาที่สำคัญที่สุดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจและสังคม** เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์อันจำเป็นต่อการเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของชาติตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ในการดำเนินการดังกล่าวนี้ หากจะทำโดยการเพิ่มระดับรายจ่ายของรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียวก็หาบรรลุผลไม่ เพราะการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาลจะมีผลทำให้การนำสินค้าเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงอันจะเป็นอันตรายต่อฐานะดุลการชำระเงินของประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน การตัดทอนรายจ่ายของรัฐบาลมากเกินไป จะมีผลทำให้อำนาจซื้อของประชาชนไม่เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร หรืออาจลดลงถ้ามีมาตรการอื่นเข้ามาแทรก ในกรณีเช่นนี้จะทำให้ความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศต้องชะงักถ่วง อัตราการว่างงานจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจจึงต้องรักษาระดับรายจ่ายของประเทศให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม พร้อมทั้งรักษาระดับทุนสำรองให้อยู่ในจำนวนที่ไม่ต่ำเกินไป เพื่อให้สามารถมีความคล่องตัวพอที่จะดำเนินมาตรการในการปรับโครงสร้างของเศรษฐกิจและระดับการมีงานทำ

แนวทางการพัฒนาส่วนรวมที่สำคัญมีดังนี้ คือ

1. ปรับปรุงโครงสร้างของเศรษฐกิจ และยกระดับการผลิตและรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น
2. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
3. ส่งเสริมความเจริญในภูมิภาคและลดความแตกต่างในด้านรายได้
4. ดำเนินการเพื่อความเป็นธรรมของสังคม

5. พัฒนากำลังคนและเพิ่มการมีงานทำ
6. ส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการพัฒนา

ซึ่งจะได้กล่าวเป็นข้อๆ ไป

การปรับปรุงโครงสร้างของเศรษฐกิจและยกระดับการผลิตและรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น

แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพิ่มผลผลิตประชาชาติ ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.0 ต่อปี ต่ำกว่าอัตราเพิ่มในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 7.2 แต่โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีเป้าหมายที่จะลดอัตราการเพิ่มของประชากรให้เหลือประมาณร้อยละ 2.5 ในปี 2519 ดังนั้น ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 รายได้ต่อบุคคลจะเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4.5 สูงกว่าอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4.0 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2

การดำเนินการเพื่อยกระดับการผลิตดังกล่าวมีเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่ระดับการผลิตในสาขาเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบท มาตรการสำคัญ ได้แก่ โครงการเร่งรัดการผลิตพืชผลหลายชนิด และขยายประเภทผลิตผลเกษตรเพิ่มขึ้น กับทั้งส่งเสริมปรับปรุงการจำหน่ายผลิตผลเกษตรให้สอดคล้องกับภาวะการตลาด ผลิตผลเกษตรหลักที่มีอยู่แล้วนั้น ก็จะปรับปรุงในด้านการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การขยายตลาด และการปรับปรุงคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้ผลผลิตทางเกษตรเพิ่มในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี เทียบกับร้อยละ 4.1 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ส่วนในด้านอุตสาหกรรมนั้น ก็จะสนับสนุนอุตสาหกรรมประเภทที่มีลำดับความสำคัญสูงดังได้กล่าวแล้วให้ขยายออกโดยรวดเร็ว การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจมีสมดุลและเสถียรภาพยิ่งขึ้น

การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในด้านเสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 มีเป้าหมายที่จะรักษาเงินทุนสำรองฯ ให้อยู่ในระดับที่มั่นคงเพียงพอ โดยมีเป้าหมายที่จะให้สินค้าส่งออกและสินค้านำเข้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.0 และร้อยละ 2.9 ต่อปี ตามลำดับ

เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดแนวการดำเนินการ **พร้อมกันทุกด้าน** ดังนี้ คือ

1. ด้านการส่งออก มีแนวทางดังนี้ คือ

ก. ในระยะแรกจะส่งเสริมสินค้าที่ประเทศไทยทำการผลิตได้ดีให้ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น โดยใช้มาตรการปลดปล่อยภาวะภาษีอากร เพื่อลดต้นทุนในการผลิตและทำให้สินค้าของไทยสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประเภท

การผลิตให้มากขึ้น มาตรการสำคัญอันหนึ่งที่สนับสนุนการส่งออกก็คือ สร้างความเข้มแข็งในการแสวงหาตลาดต่างประเทศอันเป็นด้านปฏิบัติ

ข. สนับสนุนการลงทุนในกิจกรรมพื้นฐานโดยเอกชน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนของการขนส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ได้แก่ การจัดตั้งไซโล จัดหาอุปกรณ์ในการจัดเก็บขนถ่ายสินค้าและสร้างท่าเทียบเรือเพื่อส่งสินค้าออกเฉพาะประเภท เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และแร่ เป็นต้น ในส่วนของรัฐนั้นจะปรับปรุงกิจการท่าเรือและการขนถ่ายสินค้าลงเรือ รวมทั้งการส่งแบบหีบห่อ (Containerization) ด้วย พร้อมทั้งกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แห่งที่ 2 นโยบายเกี่ยวกับค่าขนส่งสำหรับสินค้าส่งออก และนโยบายส่งเสริมบริการขนส่งทางอากาศและทางเรือ นอกจากนี้จะได้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและเขตผลิตปลอดภาษีขึ้นเพื่อสนับสนุนการผลิตอุตสาหกรรมส่งออก

ค. ขยายขอบเขตของการศึกษาด้านการตลาด ตลอดจนวางมาตรการเพื่อขจัดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่ยังเป็นอุปสรรคในการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายด้านศุลกากร

2. ด้านการนำสินค้าเข้า

ก. มาตรการทดแทนสินค้านำเข้าประเภทวัตถุดิบ มาตรการในด้านการผลิตเพื่อทดแทนสินค้านำเข้านี้เป็นมาตรการที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้ เพราะเป็นมาตรการที่ให้ผลในการ 1) ลดมูลค่าสินค้านำเข้า และ 2) เพิ่มการผลิต รายได้และการจ้างแรงงานภายในประเทศพร้อมๆ กัน นับว่ามีประโยชน์กว่ามาตรการที่มุ่งแต่จะลดมูลค่าสินค้านำเข้าอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม มาตรการในด้านนี้จะต้องอาศัยเวลามากพอควร จึงจะเกิดผล ดังนั้น ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้ จะได้เร่งรัดสนับสนุนการผลิตเพื่อทดแทนสินค้านำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตฝ้าย ยาสูบ เยื่อกระดาษ เหล็กจากสินแร่ในประเทศและผลิตภัณฑ์นม นอกจากนี้ในระหว่างที่โครงการที่สนับสนุนการผลิตสินค้าเหล่านี้ยังไม่เกิดผลเต็มที่ การนำสินค้า ฝ้าย และยาสูบเข้าประเทศ ก็อาจทำได้โดยใช้เงินกู้ประเภทช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งมีระยะผ่อนชำระยาวนาน เช่น เงินกู้จากสหรัฐฯ ภายใต้โครงการรัฐบัญญัติ 480 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาดุลการชำระเงินในระยะ 2-3 ปีข้างหน้า

ข. มาตรการเพื่อประหยัดการนำเข้าของสินค้าประเภททุน โดยสนับสนุนให้ใช้เครื่องจักรที่มีอยู่แล้ว ให้ทำการผลิตได้เต็มที่เสียก่อน ในขณะที่เดียวกันก็จะให้การส่งเสริมการลงทุนใหม่ที่ผลิตสินค้าที่เป็นประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างแท้จริง นอกจากนี้ จะส่งเสริมปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยใช้เครื่องจักรที่มีอยู่แล้ว และสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานคนมาก อีกประการหนึ่ง รัฐจะต้องกำหนดนโยบายให้แน่นอน

เกี่ยวกับสินค้าเข้าในการผลิตอุตสาหกรรมประเภทที่สำคัญดังได้กระทำในกรณีอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์และส่วนประกอบ

ค. มาตรการเพื่อลดการนำเข้าสินค้าเพื่อการบริโภค ดำเนินมาตรการสนับสนุนการใช้สินค้าที่สามารถผลิตภายในประเทศได้ในราคาและคุณภาพพอสมควร โดยอาศัยมาตรการในด้านการจัดซื้อของสำหรับใช้ในราชการและในด้านพิกัดอัตราภาษีศุลกากรที่เหมาะสมในกรณีจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้เท่านั้น จึงจะพิจารณาใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าสำหรับสินค้าประเภทที่สามารถผลิตได้เพียงพอแก่ความต้องการ หรือเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นแก่การพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากมาตรการข้างต้นแล้ว การปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น จะมีส่วนช่วยลดอำนาจซื้อของกลุ่มชนผู้มีฐานะร่ำรวย กับทั้งช่วยลดการนำเข้าสินค้าประเภทที่ไม่จำเป็นสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ด้วย

3. มาตรการด้านบริการ แยกออกได้ดังนี้ คือ

ก. มาตรการเกี่ยวกับรายรับจากบริการ ส่งเสริมกิจการประกันภัย การเดินอากาศ และการเดินเรือของประเทศ โดยการวางรากฐานที่มั่นคงเป็นขั้นๆ ไป และส่งเสริมการให้บริการต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือจากเอกชนให้มากขึ้น

ข. มาตรการเกี่ยวกับรายจ่ายเพื่อซื้อบริการจากต่างประเทศ พิจารณาจำกัดปริมาณการใช้เงินตราต่างประเทศ โดยใช้มาตรการด้านภาษีอากรรวมทั้งการลดค่าใช้จ่ายของคนไทยที่ไปท่องเที่ยวด้วย

อย่างไรก็ดี โดยที่ระบบเศรษฐกิจจะเจริญก้าวหน้าในอัตราสูงติดต่อกันได้นั้น จำเป็นจะต้องมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในด้านระดับราคา กับทั้งมีสมดุลระหว่างระบบการผลิตกับความต้องการของตลาด ประกอบด้วย ดังนี้ เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของแผนฯ ฉบับที่ 3 จึงได้แก่ การรักษาระดับการขยายตัวของปริมาณเงินไว้ในขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจให้เคลื่อนไหวโดยคล่องตัวยิ่งขึ้น โดยในขณะเดียวกันก็ไม่ทำให้ระดับราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นเกินควร

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในด้านเสถียรภาพ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไว้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 100.275 ล้านบาท โดยแยกออกเป็นรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 69,500 ล้านบาท จากรายได้รัฐวิสาหกิจและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 13,845 ล้านบาท และจากเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ จำนวน 16,930 ล้านบาท เป็นที่เห็นชัดว่า สถานการณ์ด้านรายรับของรัฐในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะอยู่ในภาวะตึงตัวกว่าในระยะก่อน แต่ในระยะนี้ความจำเป็นที่จะต้องเพิ่ม

รายจ่ายของรัฐจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านจำนวนเงินที่ต้องการใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาด้านสังคม และเพื่อป้องกันประเทศ สถานการณ์เช่นนี้ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องหาทางเพิ่มรายรับขึ้นด้านหนึ่ง กวดขันการอนุมัติเงินและการใช้จ่ายเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามจุดประสงค์ และวิธีการประหยัดอีกประการหนึ่ง

ในการจัดสรรรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น รัฐควรกำหนดลำดับความสำคัญในการจัดสรรรายจ่ายไว้ สอดคล้องกับการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มั่นคงตามลำดับ ดังนี้

- ก. การเร่งรัดการผลิต การส่งสินค้าและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเร่งรัดพัฒนาการผลิตเพื่อส่งออก
- ข. การพัฒนาการศึกษา กำลังคน และวิทยาการ
- ค. การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ รวมทั้งสร้างสิ่งก่อสร้างที่ยังค้างอยู่ให้เสร็จลงโดยเร็ว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ตามเป้าหมาย
- ง. งานพัฒนาส่วนภูมิภาค และการแก้ไขปัญหาในเขตตัวเมือง โดยพัฒนาเขตนครหลวงและย่านชุมชนต่างๆ
- จ. การลงทุนเพื่อสนับสนุนการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

การส่งเสริมความเจริญในภูมิภาคและลดความแตกต่างของระดับรายได้

ในด้านการส่งเสริมความเจริญในภูมิภาคนั้น มีเป้าหมายจะลดความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้และความแตกต่างในระดับความเป็นอยู่ของประชากรในชนบท กับทั้งสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ช่วยให้ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวลดน้อยลงเป็นลำดับ โดยอาศัยโครงการพัฒนาเกษตรและโครงการพัฒนาส่วนภูมิภาค ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว มาตรการที่สำคัญ คือ

- 1) เร่งรัดการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาวะการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี และเพิ่มรายจ่ายพัฒนาการเกษตรเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8-10 ต่อปี
- 2) เพิ่มรายได้ประชาชนในชนบทโดยดำเนินการโครงการก่อสร้างขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบส่งน้ำ การสร้างทางชนบท และการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งจะมีผลให้เกิดการจ้างงานในชนบทเพิ่มขึ้น
- 3) ลดอัตราเพิ่มประชากร โดยการวางแผนครอบครัวเพื่อชะลอการเพิ่มของประชากร

4) เพิ่มการมีงานทำ โดยก่อให้เกิดศูนย์ความเจริญในภูมิภาคเพื่อรับแรงงานจากเกษตรกรรม

5) ส่งเสริมอุตสาหกรรมให้กระจายออกไปในภูมิภาค โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลเกษตร ทั้งนี้ เพื่อให้การจ้างงานในเขตชนบท และเป็นการสร้างตลาดให้แก่สินค้าเกษตร

การดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมของสังคม

ในด้านการส่งเสริมความเป็นธรรมของสังคม เป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ ได้แก่ การกระจายบริการสังคมของรัฐให้ทั่วถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคต่างๆ และความเป็นอยู่ภายในเขตเมืองด้วยกัน มีความแตกต่างกันน้อยลง

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้กำหนดมาตรการดังต่อไปนี้

1) ปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชากรในเขตเมือง โดยลดความขาดแคลนในด้านที่อยู่อาศัยและน้ำประปา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในปัจจุบัน นอกจากนี้จะดำเนินการแก้ปัญหาสังคมในเมือง คือ การขนส่งสินค้าและการจราจรนครหลวง การระบายน้ำฝนและน้ำโสโครกในเขตนครหลวง และดำเนินมาตรการให้ราคาที่ดินอยู่ในระดับพอสมควร

2) ปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชากรในเขตชนบท โดยมาตรการ เช่น เพิ่มการก่อสร้างทางท้องถิ่นให้มากขึ้น ขยายขอบเขตของโครงการไฟฟ้าชนบทให้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาและสาธารณสุขให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานส่วนรวม

ในด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น จะพยายามเปิดเขตพัฒนาชุมชนให้ทั่วทั้งประเทศ กระจายความรับผิดชอบไปยังส่วนราชการท้องถิ่นมากขึ้น อันเป็นวิธีการเพิ่มเอกภาพให้แก่ท้องถิ่นด้วย เพิ่มประสิทธิภาพของโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทและส่งเสริมสถาบันการเงินและบริการให้ขยายไปในภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนั้นจะได้ดำเนินการวางแผนพัฒนาภาคให้ทั่วทุกภาคด้วย โดยกำลังดำเนินการอยู่แล้ว ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเริ่มดำเนินการในภาคใต้และภาคอื่น ตามลำดับ

การพัฒนากำลังคนและเพิ่มการมีงานทำ

เป้าหมายที่สำคัญในด้านการพัฒนากำลังคนและการมีงานทำ ได้แก่

1) เน้นหนักความสำคัญของการประถมศึกษาและอาชีวศึกษากับปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

2) ลดอัตราการเพิ่มของประชากรให้เหลือร้อยละ 2.5 ในปี 2519

3) จัดงานเพิ่มเติมเพื่อรับคนงานประมาณ 2.6 ล้านคน โดยมีอัตราว่างงานในตัวเมืองไม่เกินร้อยละ 3.2 และลดปัญหาของกำลังคนในชนบทของกำลังคนในชนบทที่ทำงานต่ำระดับ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องด้วยกำลังคนในชนบทยังคงมีอยู่ถึงร้อยละ 75 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในปัจจุบัน

เพื่อการนี้จำเป็นจะต้องกำหนดมาตรการที่สำคัญ ดังนี้

ก. **เห็นหนักความสำคัญของการประถมศึกษาและอาชีวศึกษา** ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 และ 2 รัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอย่างกว้างขวาง แต่เนื่องจากจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บริการของรัฐในเรื่องนี้จึงยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ รัฐจึงได้กำหนดโครงการที่จะขยายการศึกษาระดับประถมให้ทั่วถึงทั้งราชอาณาจักร รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพและการขยายโครงการศึกษาภาคบังคับถึงประถมปีที่ 7 ให้เร็วขึ้นด้วย อนึ่ง เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะเพิ่มการมีงานทำ และยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น รัฐจะได้เร่งรัดโครงการขยายและปรับปรุงการอาชีวศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการเกษตรและช่างฝีมือเพื่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ กับทั้งจะได้สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนในเรื่องนี้ด้วย

ข. **ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้วางแนวทางการพัฒนาการศึกษาไว้โดยสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนระดับต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐจึงได้มีโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับวิชาชีพและอุดมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสูงและมีวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากบทบาทของภาคเอกชนจะเพิ่มขยายอย่างรวดเร็ว แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบการศึกษานี้จึงจะได้คำนึงถึงความต้องการกำลังคนในภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด

ค. **การวางแผนครอบครัว** ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 มีประสบการณ์ว่า ยังมีประชาชนจำนวนมากในท้องที่ชนบทที่ต้องการรับบริการวางแผนครอบครัว แต่ยังไม่ได้รับการสนองตอบ นอกจากนั้นในปัจจุบันมีผู้สมัครใจวางแผนครอบครัวโดยใช้จ่ายจากรายได้ของตนเองเป็นอันมาก ดังนั้นการขยายโครงการวางแผนครอบครัวให้ไปถึงประชาชนในชนบทอย่างกว้างขวางโดยอาศัยหน่วยงานสาธารณสุขในปัจจุบันเป็นกำลัง จะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายในด้านการชะลอตัวอัตราเพิ่มของประชากรตามที่ได้กำหนดไว้

ง. **การสร้างโอกาสให้คนมีงานทำ** โดยสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ต้องการจ้างคนงานเพิ่มขึ้นทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนแทนการซื้อเครื่องจักร ในกรณีที่ไม่เป็นผลเสียหายต่องาน

จ. ขยายขอบเขตการฝึกอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้แก่เยาวชนนอกโรงเรียน เพื่อเตรียมเยาวชนที่จะเข้าสู่กำลังแรงงานในอนาคต

ฉ. สนับสนุนการฝึกอบรม โดยเฉพาะในแขนงวิชาเกษตรและวิชาอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจ หรือความต้องการของท้องถิ่น

ช. กระจายกำลังคนออกไปท้องถิ่น โดยการสนับสนุนธุรกิจในด้านจังหวัด และขยายบริการ จัดงานในภูมิภาค ในส่วนของรัฐจะได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขสิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในภูมิภาคมากขึ้น

การส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการพัฒนาประเทศ

นโยบายสำคัญในด้านนี้จะเน้นความสำคัญของการลงทุนส่วนเอกชนที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น โครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐจะมีแนวดำเนินการให้เป็นการส่งเสริมและสัมพันธ์กับการลงทุนของเอกชน นโยบาย และมาตรการในสาขาต่างๆ จะมุ่งแก้ไขอุปสรรคและปัญหาที่ธุรกิจเอกชนกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตเพื่อการส่งออกอันเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาในปัจจุบันให้ได้ผลโดยเร็ว

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดมาตรการที่สำคัญดังนี้

ก. สนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจให้รวมตัวกัน โดยเฉพาะในสาขาที่ควรเร่งรัด เช่น การส่งออก การให้บริการนักท่องเที่ยว และสถาบันการเงิน เป็นต้น เพื่อให้สามารถดำเนินงานทั้งในด้านการผลิตและการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรมในระหว่างธุรกิจเอกชน โดยเร่งรัดให้ใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมาตรฐานสำหรับสินค้าออก ทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจตั้งตัวอยู่ดำเนินการอยู่ได้บนรากฐานอันมั่นคง

ข. สนับสนุนให้มีการร่วมมือและปรึกษาหารือระหว่างรัฐบาล และฝ่ายผู้แทนกลุ่มอาชีพของเอกชนมากยิ่งขึ้นในสาขาที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรม การพาณิชย์และการบริการนักท่องเที่ยว

ค. สนับสนุนการลงทุนเอกชนในกิจการที่เป็นประโยชน์โดยตรงแก่การพัฒนาเศรษฐกิจ ลดความฟุ้งเฟ้อและการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอย่างเดี๋ยวพลาง

ง. สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้มีการร่วมทุนระหว่างผู้ลงทุนชาวไทยและต่างประเทศโดยกว้างขวางขึ้น เพื่อให้คนไทยได้รับประสบการณ์และเข้าร่วมมีบทบาทในการดำเนินการอุตสาหกรรมและการค้ามากขึ้น

กับทั้งดำเนินมาตรการป้องกัน มิให้อุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมหลักตกอยู่ในอิทธิพลของ ผู้ลงทุนต่างประเทศชาติใดชาติหนึ่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อม

จ. กำหนดนโยบายและขอบเขตการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้แน่นอน เพื่อมิให้ ซ้ำซ้อนหรือแข่งขันกันแย่งกับเอกชน

ฉ. ปรับปรุงวิธีดำเนินการของส่วนราชการต่างๆ ให้สามารถแก้ไขอุปสรรคในการ ดำเนินงานของเอกชนให้ลุล่วงรวดเร็วและทันการ รวมทั้งการแก้กฎหมายระเบียบปฏิบัติและการ แบ่งส่วนราชการเสียใหม่ตามความจำเป็นด้วย

การดำเนินการตามแนวทางการพัฒนารวมทั้ง 6 ประการตามที่เสนอมานี้ จะมีผลทำให้ ระบบเศรษฐกิจและสังคมมีความสมดุลและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นหลักประกันในความมั่นคงของ ชาติด้วย นอกจากนั้นผลการดำเนินการในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะเป็นการปูพื้นฐานอัน มั่นคงให้แก่การขยายพลังของประเทศต่อไปในอนาคต ซึ่งในเรื่องนี้ประเทศไทยมีลู่ทางที่จะ ก้าวหน้าต่อไปได้โดยไม่หยุดยั้ง ถ้าหากได้ทำการพัฒนาตามนโยบายและมาตรการอันเหมาะสม และด้วยการบริหารที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือสิ่งอื่นใด ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีปัจจัยชั้น พื้นฐานสำคัญ คือ ทรัพยากร ธรรมชาติและกำลังคนเป็นพื้นฐานที่อยู่แล้ว

อัตราความก้าวหน้าของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะดำเนินไปได้โดย พร้อมกันก็ให้สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ความจำเป็น ทั้งนี้ โดยให้มีการปรับปรุงเป็นแผน ประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมซึ่งจะ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ **แผนประจำปี**ดังกล่าวจะแตกต่างกับแผนประจำปีที่เคยทำมาแล้ว กล่าวคือ จะไม่พิจารณาเฉพาะในด้านโครงการและงบประมาณของรัฐเท่านั้น แต่จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ต่อการประเมินผลความก้าวหน้าและอุปสรรค ขัดขวางการดำเนินนโยบาย มาตรการ และแผนงาน ตามที่กำหนดแนวทางไว้ในแผนนี้ และเมื่อจำเป็นก็จะพิจารณาปรับปรุงนโยบายมาตรการ และ แผนงานให้ได้ผลสมบูรณ์ขึ้นเป็นลำดับ

ข. สนับสนุนให้ธุรกิจเอกชน มีบทบาทร่วมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ระบบ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างเต็มที่ ภายในขอบเขตที่รัฐจะได้กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ของ ส่วนรวม

ค. ปรับปรุงระบบบริหารของรัฐบาลตลอดจนการแบ่งส่วนราชการเพื่อให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้นและสอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ใคร่ขอถือโอกาสนี้ขอบขอบคุณท่าน กรรมการบริหารทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือโดยเต็มที่ในการพิจารณาร่างแผนฯ ฉบับที่สามนี้ ซึ่ง ต้องใช้เวลาเป็นอันมาก จนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถ ปฏิบัติงานสำคัญของประเทศนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้กว่าจะสำเร็จมาในถึงขั้นนี้ ก็

ได้ผ่านการพิจารณาหลายระดับ ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางมาแล้ว ในระหว่าง
 ผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ
 ทั้งหลาย ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ธนาคารโลก และธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ก็ได้ส่งคณะ
 ผู้เชี่ยวชาญมาหลายครั้ง เพื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติเค้าโครงและลักษณะของแผน ครั้นสุดท้ายได้มีผู้เชี่ยวชาญมา 40 คนในเดือนสิงหาคม เพื่อ
 ร่วมพิจารณากันในแนวทางและโครงการของแผนที่สามนี้ ก็ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่าง ๆ
 สำหรับในการประชุมครั้งสำคัญนี้ก็เช่นกัน สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าจะได้รับข้อคิดเห็นจากท่านกรรมการที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของชาติให้
 ก้าวหน้าไปด้วยดี ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติยินดีที่จะรับมารวบรวมให้
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 นี้ ได้เป็นผลงานที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศและ
 ประชาชนชาวไทยโดยทั่วกัน สมดังเจตจำนงของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานของสภาฯ
 นี้

.....